

Muotokuva on viesti jälkipolville

Vaasan yliopiston neljä rehtoria ovat jo taidehistoriaa

Pohjakainen 19.9.2003

KUVAT: STEFANI URMAS

VAASA

Sirpa Sainio

Neljä rehtoria, neljä muotokuvaa Vaasan yliopiston suuren kokoushuoneen seinällä Luotsissa.

Tieteiden poikkitaiteellinen yö avasi yleisölle ovet kokoushuoneeseen ja Tikanojan taidekodin intendentti **Anne-Maj Salin** valotti muotokuvien sanomaa. Maalauksissa näkyy niin taiteilijan kuin mallinkin persoonallisuus, aikakausi, muoti ja tyyli. Muotokuvat ovat taidehistoriaa, viesti jälkipolville.

Anne-Maj Salin lainasi **Eemu Myntin** ajatuksia muotokuvamaalauksesta. Myntti teki paljon henkilökuvia ja myös muotokuvia. Tilattu teos on aina muotokuva.

Myntti vertasi ihmisen kasvoja romaaniin. Hän kehotti lukemaan sen tarkkaan ja aloittamaan maalaamisen vasta sitten. Hän korosti, että muotokuvamaalauksen täytyy olla ennen kaikkea maalausta. Ellei se sitä ole, se ei ole mitään. Myntti piti rikoksena vain "kopierata" ihmisen muodot kankaalle. Kun muotokuva on onnistunut, kukaan ei kysy onko se näköinen ja kuka sen on tehnyt.

— Kaikki nämä neljä muotokuvaa ovat maalaustaidetta, Anne-Maj Salin arvioi.

Virkamiesmäinen, luottamusta herättävä

Vaasan yliopiston rehtoreiden muotokuvat ovat kaikki tunnettujen ja nimekkäiden taiteilijoiden tekemiä.

Ensimmäisen rehtorin **Trygve Saxénin** maalasi **Veikko Vienoja** 1972. Maalaus tehtiin 1972 valokuvan perusteella Saxénin jo kuoltua. Vienoja maalasi muotokuvia harvakseltaan.

— Muotokuva edustaa vakaata ja rakenteellista, massiivista tyyliä, Salin tunnistaa.

Tausta on perinteiseen tapaan tyhjä — kertoneeko sammalvihreä väri jotain. Paperi Saxénin edessä on tyhjä. Kädet vakaasti pöydällä. Vaikutelma on virkamiesmäinen, asiallinen puku ja solmio. Tukka tarkkaan leikattu.

— Luottamusta herättävä, Salin sanoo. Katse on jännä: ei suora, ihmettelevä ja kysyvä. Silmälasit jykävät 70-luvun tyyliä. Senkin Salin panee merkille, että Saxénilla ei ole ajan tyyliin kuuluneita pulisoneja.

Hiuukset ja silmät vievät huomion

Toisen rehtorin **Mauri Palomäen** muotokuvan maalasi 1985 vaasalainen **Per-Olof Hjortell**. Hänet tunnetaan ainakin sadan muotokuvan maalaajana ja lukuista jyrkivistä henkilökuvista.

Palomäen muotokuvassa huomio kiintyy hänen hiuksiinsa ja kirkkaisiin silmiin. Tausta on täynnä kirjoja: tietoa on paljon ja se halutaan tuoda esiin.

— Hjortell on koloristi ja oikea öljymaalari, Salin alleviivaa. Taiteilija käyttää voimakkaita värejä ja paikoin paksustikin. Salin tietää Hjortellin hakeneen oppinsa 50-luvulla Italiasta ja Neuvostoliitosta, jossa muotokuvamaalaus oli arvossaan.

Hjortellin käyttämät kirkkaat värit kuvaavat Palomäen rohkeutta. Kynä kädessä ja kirjoitusta paperilla ja signeeraus kertovat ehkä siitä, että Palomäki rehtoriatkanaan teki paljon esityksiä ja anomuksia.

Ihana kravatti riemastuttaa

Kolmannen rehtorin **Ilkka Virtasen** muotokuvassa huomio kiintyy ensimmäiseen solmioon.

— Vaasan yliopiston neljän rehtorin muotokuvat ovat taidehistoriaa ja viesti jälkipolville omasta ajastaan, Tikanojan taidekodin intendentti Anne-Maj Salin sanoo yliopiston tieteiden poikkitaiteellisessa yössä.

Vaasan yliopiston viihdeorkesteri VYVO oli tuottanut ilmapallosävellyksen tieteiden poikkitaiteelliseen yöhön. Tony Myllymäki hallitsi soittimen virtuosimaisesti.

— En ole yhdessäkään muotokuvassa nähnyt näin ihanaa kravatti, Anne-Maj Salin riemastuu.

Virtasen maalasi 1998 vaasalainen **Fritz Jakobsson**. Maalaus on muotokuvista värikkään. Siinä on tulevaisuudenuskoa, räikkyyttä ja positiivisuutta. Papereissakin on keltaista ja oranssia.

— Jakobsson on todella mahtava materiaalin käsittelijä, Salin sanoo ja katsoo, mahtaako Virtasen puvussa olla silkkiä.

Virtanen on muotokuvassa selvästi johtaja. Hänellä on johtajan tuolikin. Silti hän on rento. Hän uskaltaa istua tyhjiin käsiin. Pieni hymy karehtii kasvoilla. Hän katselee ehkä tulevaisuuteen ei melhin.

Voimakkaasti läsnä kuvassa

Neljännän rehtorin **Ari Salmisen** muotokuva on tuorein. Sen maalasi 2002 helsinkiläinen **Eva Rihu**, jonka tiedetään tekevän muotokuvia harvakseltaan: pari vuodessa korkeintaan.

Salmisen on voimakkaasti läsnä kuvassa. Hän täyttää koko kuvan, vaikka tavallaan sulautuikin taustaan. Salmisen selaillee kirjaa. Pukeutumiseltaan hän on edeltäjiään rennomp.

Rihun maalaustyylillä on voimakas. Työ on tehty vahvasti ja karskisti. Siinä on

Päivi Siljamäki ja Anne Kauppinen luonnostelivat sormivärein unelmansa Vaasan yliopistolasta. Arkkitehti voi saada niistä vihjeitä suunnittelutyölleen.

suorastaan muovaamisen tuntua. Tunnelmaa on leppoisa.

Tiedettä ja taidetta yhdistää totuus

Valo vilkkuu Präntöiltä oli Vaasan yliopiston ensimmäinen tieteiden poikkitaiteellinen yö. Illan pimetessä väkeä alkoi kokoontua kampukselle. Avajaisnoissa vararehtori **Jukka Vesalainen** sanoi, että tiedettä ja taidetta yhdistää pyrkimys totuuteen.

— Väitöskirjat ovat tekijöidensä taideteoksia, Vesalainen tiivistä.

Tritoniassa kohtasivat vanha ja uusi. Oppimiskeskuksen nykytekniikka ja Vasa svenska lyuceumin kirjaston kokoelma ovat saman katonolla. **Berit Ohmanilla** on neljä vuotta aikaa luetteloida kokoelmaa. Vuosi on mennyt ja tuhat kirjaa on dokumentoitu.

Vanhin kirja on vuodelta 1513. Vaasa saa kiittää Helsingin yliopiston kirjaston anteliasuuta monista viiden tähden opuksista, jotka tänne saatiin Vaasan palon jälkeen lahjoituksina.

— Kokoelmassa on keisari Pietari Paavali I:n palatsin kirjastosta peräisin olevia teoksia, joissa on keisarin monogrammi.

Aarteita voi käydä katsomassa vitriinissä, Tritonian humanistisella osastolla.